

Голові спеціалізованої вченої
ради Д 26.456.02
в Інституті вищої освіти
Національної академії
педагогічних наук України

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційне дослідження **Дебич Марії Андріївни**
«Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід»,
представлене на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

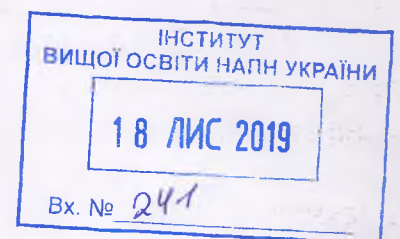
1. Ступінь актуальності обраної теми

Інтернаціоналізація є глобальним явищем, її вважають пріоритетом для розвитку не тільки системи вищої освіти, а й суспільства в цілому. Саме тому виникли нові моделі та підходи до інтернаціоналізації вищої освіти як засобу позиціонувати країну за межами своїх кордонів.

Однак інтернаціоналізація є не тільки відповіддю на потреби розвитку вищої освіти, а й відповідає потребам міжнародної економічної, соціальної, політичної та культурної інтеграції, що наростає в умовах глобалізації. Вона також є відповіддю на виклики глобальних проблем сучасності, які можуть бути вирішені лише за допомогою злагоджених зусиль світової спільноти на засадах продуктивної міжнародної співпраці, що потребує формування у молодого покоління сучасного глобального мислення, глобальної відповідальності, здатностей і вміння жити разом, системи глобальної й міжкультурної компетентності у цілому.

Міжнародне співробітництво в усьому світі вважається зараз одним із головних показників визначення якості в сфері освіти і науки і, водночас, одним із головних інструментів її забезпечення і підвищення. Тому заклади вищої освіти в усіх країнах світу залучені в міжнародну діяльність і прагнуть розширити її, демонструючи при цьому відміни у розумінні її цінностей, цілей, завдань і засобів.

Тому рецензоване дослідження, яке висвітлює особливості й тенденції стратегій інтернаціоналізації на національному та інституційному рівнях є, безумовно, актуальним і своєчасним.

2. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

У дисертаційній роботі Дебич М.А. чітко та логічно вибудовано науковий апарат дослідження, аргументовано сформульована мета і завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження. Всі основні наукові положення і висновки, що виносяться на захист, є достатньо обґрунтованими, що забезпечується коректністю постановки наукових завдань, адекватним вибором відповідних методів дослідження, коректним застосуванням та реалізацією.

Автор дослідила еволюцію терміну «інтернаціоналізація», розвиток процесу інтернаціоналізації у Європі та США. Підставою для прискорення розвитку міжнародної освіти у США була національна безпека та розвиток зовнішньої політики. У Європі інтернаціоналізація розвивалася в рамках процесу європейської економічної і політичної інтеграції і була, насамперед, вмотивована економічною конкуренцією. Створення Інституту міжнародної освіти у США (1919), Німецької служби академічних обмінів (1925), Британської Ради (1934) та інших організацій сприяло розвитку міжнародної освіти в Європі.

У розділі 2 «Інтернаціоналізація як вектор розвитку вищої освіти в контексті глобалізації» подано узагальнення огляду документів міжнародних організацій: інтернаціоналізація вищої освіти є одним із завдань для розвитку на наступне десятиріччя; основний акцент в інтернаціоналізації вищої освіти робиться на реальне спілкування (мобільність, навчання за кордоном); розвивається електронне навчання (англ. e-learning); стратегічні документи щодо європейської інтернаціоналізації вищої освіти носять загальний характер; конкретизація форм, методів та інструментів інтернаціоналізації проявляється на рівні закладів вищої освіти і викладачів; університети продовжують самостійно шукати зручні для себе форми й інструменти інтернаціоналізації.

На основі наукових результатів дисертаційного дослідження запропоновано практичні *рекомендації* щодо інтернаціоналізації на *законодавчому; організаційно-адміністративному; організаційно-методичному; освітньо-дослідницькому.*

3. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Достовірність отриманих результатів впливає з несуперечливості даних досліджень і даних, отриманих іншими дослідниками, підтверджено апробацією на наукових конференціях і семінарах, а також успішним використанням результатів, що підтверджується відповідними довідками про впровадження. Вірогідність одержаних автором наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони цілком рівнозначні суті та конкретним завданням дослідження, досягнуті завдяки системному використанню комплексу взаємопов'язаних дослідницьких методів і ґрунтовній джерельній базі. Одержані дисертантом результати достатньо переконливо представлено у висновках до розділів та загальних висновках, які відповідають найважливішим положенням рецензованого дослідження та поставленій меті.

Досліджено інтернаціоналізацію у провідних університетах світу та ідентифіковано інституційні моделі інтернаціоналізації. З'ясовано, що моделі відрізняються на організаційному рівні, зокрема в університетах створені офіси міжнародних зв'язків або міжнародне співробітництво є в компетенції проректорів університету. *Традиційну модель*, яка включає мобільність (вхідна / вихідна); інтернаціоналізацію курикулуму; міжнародне співробітництво у галузі досліджень; партнерські відносини з іноземними закладами, реалізують більшість із досліджуваних університетів. *Комплексну модель*, яка включає мобільність (вхідна / вихідна); інтернаціоналізацію курикулуму; міжнародне співробітництво у галузі досліджень; партнерські відносини з іноземними закладами; а також міжнародні освітні програми спільних / подвійних дипломів / ступенів; філії за кордоном; спільні кафедри / дослідницькі лабораторії; онлайн / електронні навчальні курси) реалізують: Мюнхенський університет імені Людвіга-Максиміліана; університети П'єра і Марії Кюрі, Провансу Екс-Марсель, Глазго; Гайдельберзький університет Рупрехта-Карла; Кембриджський, Боннський, Страсбурзький, Токійський, Осацький університети.

У той же час, слід зазначити, що підрозділ 4.1. «Інтернаціоналізація вищої освіти: інституційний рівень» є занадто описовим. Доцільно було б провести аналіз інституційних стратегій відповідно до ідентифікованих моделей.

У підрозділі 5.2. «Концептуальні основи інтернаціоналізації вищої освіти України» автор провела SWOT аналіз стану інтернаціоналізації вищої освіти, що дозволяє виявити сильні й слабкі сторони інтернаціоналізації в Україні, можливості та загрози. Серед загроз є «невиконання зобов'язань у міжнародних проектах, особливо як грантхолдер, університетами через законодавчі фінансові обмеження щодо використання міжнародних грантів». Однак у тексті підрозділу немає прикладів такої загрози.

Робота краще б сприймалася візуально, якби автор подала модель інтернаціоналізації у підрозділі 2.4. «Підходи, стратегії, обґрунтування, індикатори та складові інтернаціоналізації вищої освіти».

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях.

4. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Зміст автореферату повністю відповідає основним положенням дисертації, а 52 публікації, серед яких: 1 монографія, 1 навчальний посібник (у співавторстві), 2 колективні монографії, 1 методичні рекомендації (у співавторстві), 1 аналітичні матеріали (у співавторстві), 21 стаття у наукових фахових виданнях України (1 у співавторстві), 6 статей в іноземних виданнях (1 у співавторстві), 11 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, 8 праць, які додатково відображають наукові результати.

Обсяг і зміст дисертації показують, що робота є самостійним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні, і свідчать про професійну зрілість автора.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника»

Дисертаційна робота Дебич Марії Андріївни «Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід» є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке містить нові наукові результати в галузі теорії і методики професійної освіти та за своїм обсягом, обґрунтованістю проведених досліджень, науковою значущістю відповідає вимогам п. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Кабінетом Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, а її автор – Марія Андріївна Дебич – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
начальник відділу мовної підготовки
Національної академії прокуратури України

О.В. Нітенко

Підпис

Нітенко

Начальник відділу
документального забезпечення

"11" *11/19* 20 *19* року

